

MESLEKİ BAĞIMSIZLIK VE BARIŞ SAVUNUSU

Feride AKSU TANIK*, Otmar KLOİBER**, Jacques de HALLER***,
A. Özdemir AKTAN****

Öz: Türk Tabipleri Birliği'nin geçtiğimiz yıl çok yerinde olarak belirttiği gibi savaş halk sağlığı açısından önemli bir tehdittir ve bu husus Dünya Tabipleri Birliği'nin Silahlı Çatışmalarla İlgili Açıklamasında da net bir biçimde belirtilmektedir. Hekimler sağlıkla ilgili konularda hastalara ve topluma karşı sorumludur ve bu konuları özgürce ifade edebilmelidir. Tıp mesleği bağımsız olmalı ve kendi kendini yönetmelidir. Bu husus hangi nedenle olursa olsun güvence altına alınmadıkça halkın sağlığı ve toplumun ilkeleri tehdit altına girer. Bu, binlerce yıldır böyledir ve kimse tıp mesleğinin öfkesine neden olmadan bu ilkelere karşı çıkmaz. Bu yazı, 19 Mart 2109 tarihinde Ankara'da gerçekleştirilen "Mesleki Bağımsızlık ve Barış Savunusu" başlıklı panelin bant çözümlerini içermektedir. Panelin açılışı TTB Başkanı Dr. Sinan Adıyaman tarafından yapılmış, moderatörlüğü Prof. Dr. Feride Aksu Tanik tarafından yürütülmüştür. Panelde Dünya Tabipleri Birliği Genel Sekreteri Dr. Otmar Kloiber, CPME önceki dönem Başkanı Dr. Jacques de Haller, TTB eski Başkanı Prof. Dr. Özdemir Aktan birlikte konuşmacı olarak katılmışlardır. Yazıda ayrıca konuşma metinleri ile birlikte konuşmalar sonrasında katılımcıların katkılarına, sorulara ve yanıtlara yer verilmiştir.

Anahtar sözcükler: savaş, , halk sağlığı, ifade özgürlüğü, mesleki özerklik, TTB, hekim bağımsızlığı, barış

Professional Independence and Defending Peace

Abstract: As aptly put by the Turkish Medical Association last year, war is an important threat to public health which is also clearly stressed in the World Medical Association statement on armed conflicts. Doctors have their responsibilities to patients and society in issues related to health and they must be able to state their opinion freely. The profession of medicine must be independent and have its autonomy. Unless these are not guaranteed for any reason whatsoever, public health and relevant principles fall under threat. This is so for thousands of years and nobody can stand against these principles without arousing the fury of the profession. This is the decoded form of the panel discussion "Professional Independence and Defending Peace" held in Ankara on 19 March 2109. The opening speech of the event was delivered by TMA Chair Sinan Adıyaman and discussion was moderated by Prof Dr Feride Aksu Tanik. The panellists were Dr Otmar Kloiber, Secretary General of World Medical Association; Dr Jacques de Haller, former president of CPME; and Prof Dr Özdemir Aktan, former Chair of Turkish Medical Association. You can also find contributions by audience, questions forwarded to panellists and their responses.

Key words: war, public health, freedom of expression, professional autonomy, TMA, physician independence, peace

Dr. Sinan Adıyaman: Türkiye'nin dört bir yanından Türk Tabipleri Birliği'ni desteklemek için gelen hekim arkadaşlarımız, değerli kurum yöneticileri ve tabii ki değerli Dr. Kloiber ve Dr. de Haller, hepimizi Türk Tabipleri Birliği Merkez Konseyi adına saygıyla selamlıyorum. Giriş yapmadan önce, sevgili Ata Soyer ağabeyimizin bugün altıncı ölüm yıldönümü. Onu kaybedeli altı yıl oldu. Zaman çok çabuk geçiyor. Ata Soyer hepimizin ağabeyi idi. Türk Tabipleri Birliği için çok şey yaptı. Türk Tabipleri Birliği'nin politikaları için çok çalıştı hep beraber. Hepimize liderlik etti, önderlik etti. İzin verirsiniz kendisinin anısı önünde sizleri bir dakikalık saygı duruşuna davet ediyorum (Saygı duruşu).

Teşekkür ederim. Anısı önünde saygı ile eğiliyoruz. Bildiğiniz gibi yaklaşık bir yıl kadar önce, Türk Tabipleri

Birliği 2016-2018 Merkez Konseyi "Savaş Bir Halk Sağlığı Sorunudur" diye bir açıklama yapmıştı. Bu açıklamadan sonra konsey üyeleri gözaltına alındılar. Üçü dört gün, diğer yedisi yedi gün gözaltında kaldılar. Daha sonra da serbest bırakıldılar ve geçen senenin 27 Aralık'ında mahkememiz başladı. Mahkemenin ikinci celsesi 20 Mart'a ertelendi. Bu arada savunmalarımızı yaptık. Avukatlarımızla savunmalarımızı hazırlayıp uzun süre çalıştık savunmalarımızın üzerine. Geldik savunmalarımızı yaptık. Sekiz tane baro başkanı geldi bizim adımıza bizim savunmalarımızı yaptı, kendi avukatlarımız savunmalarımızı yaptı ve sonuçta savcılık cebinden bir flash disk çıkartarak uzattı ve mütaalasını verdi. Bir gün önce hazırladığı mütalaasını verdi. Bu tabii bizi üzdü. Yani bu bizim savunmalarımızın gözü önüne alınmadığını gösteriyor, sanki yargısız infaz

*Yürütücü, **DTB Genel Sekreteri, ***CPME Önceki Dönem Başkanı,
****2012-2014 TTB Merkez Konseyi Başkanı

Geliş Tarihi / Received : 19.03.2019
Kabul Tarihi / Accepted : 26.04.2019

varmış gibi. Ben huzurlarınızda Dünya Tabipler Birliği Genel Sekreteri Dr. Kloiber'e ve CPME (Avrupa Hekimleri Daimi Komitesi)'nin bir önceki başkanı Dr. de Haller'e çok teşekkür etmek istiyorum, bizi desteklemek amacıyla buraya geldikleri ve bu panele katıldıkları için. Panelin yöneticisi olarak Dr. Feride Aksu Tanık'ı davet ediyorum.

Dr. Feride Aksu Tanık: Değerli meslektaşlarım, hepimiz hoş geldiniz. Türk Tabipleri Birliği tarihindeki en önemli dönemlerden birini yaşıyor. 1980 darbesinden sonra Türk Tabipleri Birliği Merkez Konseyi idam cezalarına karşı çıktığı için yargılanmış ve beraat etmişti. Daha sonra Türk Tabipleri Birliği Merkez Konseyi'nin açlık grevleri döneminde yargılanmasına tanık olduk. Ama ilk kez Türk Tabipleri Birliği'nin kalbine bir polis baskını yaşandı, binamız didik didik arandı ve seçilmiş on bir yöneticimiz gözaltına alındılar. Bu gerçekten kabul edilemez bir durum. Çünkü Dünya Tabipleri Birliği'nin politika belgelerinden birinde belirttiği bir sorumluluğu yerine getirmişlerdi. Savaşın bir halk sağlığı sorunu olduğu konusunda uyarma görevlerini yerine getirmişlerdi. Ama bu bir polis baskınıyla ve göz altılarla sonuçlandı. Türk Tabipleri Birliği'nin bir önceki döneminin seçilmiş yöneticileri, değerli meslektaşlarımız yargılanıyorlar. Bu hiç kabul edilebilir bir şey değil. Dolayısıyla yarınki kritik duruşmanın öncesindeki bu toplantıda Avrupadaki ve dünyadaki hekimlerin örgütlü temsilcilerinin, yöneticilerinin burada bizimle birlikte olmaları çok değerli. Onlara yürekten teşekkür ediyoruz burada oldukları için. Önce Dünya Tabipleri Birliği'nin Genel Sekreteri Dr. Otmar Kloiber'i konuşmasını yapmak üzere davet ediyorum. Aynı zamanda Dr. Jacques de Haller'i de davet ediyorum, pratik bir gerekçeyle, çünkü çevirmenimiz her ikisine de çeviri konusunda yardımcı olacak.

Dr. Otmar Kloiber : Feride'ye, Türk Tabipleri Birliği başkanına, bu gece burada bir arada olmamıza ve sizlerle tartışmamıza imkân tanıdığı için teşekkür ediyorum.

Sanırım burada Dr. de Haller adına da konuşabilirim; çünkü Dünya Tabipler Birliği ve Avrupalı Doktorlar Daimi Komitesi, CPME olarak burada bulunmamız Türk Tabipleri Birliği ile olan dayanışmamızın bir göstergesi. Türk Tabipleri Birliği'nin geçmişte üzerine düşen görevleri yerine getirdiğini, Türkiye'deki doktorların yalnızca hastalarına karşı değil topluma karşı yükümlülüklerini de yerine getirdiğini düşündüğümüzü göstermek için buradayız.

İnsanların sağlık hakkı vardır ve bu hak günümüzde bir insan hakkı olarak değerlendirilmektedir.

Kuşkusuz, hepimiz hastalanabiliriz. O zaman, sağlık hakkının bir insan hakkı olması ne anlama geliyor? Bu, gerekli ve uygun sağlık bakımının var olması demektir. Sağlık hakkı, sağlık alanında uygun bakımı alabilmek demektir. İnsanlar bu hakka ancak hastalandıklarında kendilerine yardımcı olabilecek doktorlar varsa sahip olabilirler. Doktorların, hastalarını tedavi etmek için ne gerekiyorsa onu yapabilecek durumda olmaları gerekir ki onlara ve yaşadıkları toplumlara gerekli bakımı sağlayabilsinler.

Bugün size sunduğum görüşlerin çoğu Dünya Tabipler Birliği politikalarında, örneğin Seul Bildirgesi'nde, mesleki özerklik ve özyönetimle ilgili Madrid Bildirgesi'nde belirlenen görüşlerdir.

Tıbbın ve sağlık hizmetlerinin nihai amacının insanlığa hizmet etmek olduğu konusunda sanırım hepimiz hemfikirizdir. Ve bu bizim etiğimizin, benimsemiş olduğumuz düzenlemelerin, örgütsel çalışmalarımızın, ulusal tabip birliklerinin, bölgesel tabip kuruluşlarının ve Dünya Tabipler Birliği'nin yaptıklarının bir parçasıdır.

Hepimiz doktorlar olarak hastalıkların tanısı, iyileştirilmesi, tedavisi, acıların hafifletilmesi ve hastalara huzur verilmesi için gereken koşulları yaratmak ve sürdürmek için çalışıyor ve bunun için mücadele veriyoruz. Benzer biçimde, sağlığın korunmasını ve geliştirilmesini de bir yükümlülük sayıyoruz.

Tıp bilgilerimizin ulaştığı en ileri düzeye göre; hastalarımız için en iyi olanı gerçekleştirebilmek, mümkün olan en iyi bakımı sağlayabilmek için özerkliğimizin olması gerekir.

Hiç kuşkusuz, harekete geçme özgürlüğü aynı zamanda koruyucu sağlık çalışmaları yapma özgürlüğü demektir. İster bireysel olarak hizmet verelim ister kamusal sağlık hizmetleri içinde olalım, korunma çalışmalarımızın önemli bir parçasını oluşturur.

Ayrıca biliyoruz ki içinde bulunulan koşullar toplumun ve hastalarımızın sağlığı açısından belirleyici önemdedir. Sağlığın sosyal belirleyicilerinden söz ediyoruz ki bunlar hastalarımız açısından büyük önem taşır ve savaş riski de bunlar arasında yer alır.

Bu, bireysel çalışmalarda olduğu kadar halk sağlığı çalışmalarında da önemlidir. Bu sorumluluğu üstlenmemiz,

korunma hakkında, halkı nasıl sağlıklı tutabileceğimiz hakkında da konuşmamız gerekir. Dolayısıyla, mesleki ve klinik bağımsızlık nitelikli sağlık hizmetlerinin temel bileşenlerini oluşturur. Hasta-hekim ilişkisi de bu bakımın, sağlanması gereken niteliğinin bir parçasıdır. O halde mesleki özerklik ve klinik bağımsızlık profesyonelliğin temel öğeleridir.

Şimdi, mesleki özerklik, tanrının bize sunduğu bir lütfü ve imtiyaz değil, bir çalışma hakkıdır.

Bu, ne istersek yapabileceğimiz anlamına gelmez. Söz konusu olan, hastanın uygun sağlık bakımı alma hakkının bir türevidir. Ve mesleki özerkliğin sınırları vardır. Bu sınırı koyan ise mesleki kurallar, standartlar ve kanıtlara dayalı olma zorunluluğudur.

Doktorlar, başkalarının, sanayinin, hükümetlerin vb. yersiz etkileri olmaksızın hastaları yararına tavsiyelerde bulunabilmeli, kararlar verebilmelidir. Bireysel tedavi ve halk sağlığı çerçevesindeki tavsiyeler ve kararlar etik ve mesleki kurallar uyarınca gerçekleşmelidir. Tıbbi süreçlerde ticari ya da siyasal müdahalelere hiç yer olmamalıdır.

Doktorlar olarak işimiz ve çalışmalarımız için koruma talep ediyoruz. Şiddetten arınmış ortamlar talep ediyoruz. Hasta mahremiyetine saygı talep ediyoruz. Bu arada, hasta mahremiyeti kişinin sağlık hakkının bir başka türevidir. Çünkü güven olmadan sağlık hizmeti imkânsız olmasa bile çok güçtür. Ve klinik çalışma yerlerimize, hastanelere, kliniklere ya da laboratuvarlara saygılı olunmasını talep ediyoruz.

Ve bütün bunlar belirli yükümlülüklerle birlikte. Tedavilerimizde ayrımcılık yapmamalıyız.

Hastalarımızı arkadaşlarımız gibi ve yaşamları için tedavi etmeliyiz.

İnsanları cinsiyeti, ulusu, siyasal düşünceleri, dinleri veya cinsel yönelimleri gibi nedenlerle dışlayamayız ve reddedemeyiz. Sağlık hizmetlerinin ve tıbbi bakımın yalnızca iktidarla, hükümetle aynı doğrultuda olanlarla sınırlanması tamamen etik dışıdır. Doktorlar bu tür pratikler, hatta tutumlarla kendilerini suçlu duruma düşürmemelidir.

Pek çok toplumda ve ekonomide sağlık hizmetleri istihdam ve ekonomik büyüme açısından en güçlü sektör durumuna gelmiştir. Güçlü bir sağlık sektörü olmadan sağlıklı bir toplum da olmaz.

Ancak sağlık hizmetleri aynı zamanda barışa uzanan bir köprü, bir rahatlama ve uzlaşma zeminidir.

Misyonumuzu, barışa ve refaha katkı olarak anlıyoruz. Savaşın yol alacağı sonuçlara ilişkin uyarıda bulunmak, mesleki kurallarımızın, etik normlarımızın, tıbbın ve sağlık hizmetlerinin amacı olarak neyi anladığımızın mantıksal bir sonucudur.

Tedavi etme, iyileştirme, acıların azaltılması ve koruma yönündeki çabalarımız, insanlığa hizmettir. Ve doğru olanı yaptığınıza inanıyorum. Çok teşekkür ederim.

Dr. Feride Aksu Tanık: Şimdi sözü Avrupa Hekimleri Daimi komitesi önceki dönem başkanı Dr Jacques de Haller'e bırakıyorum

Dr. Jacques de Haller: Bayanlar baylar, bu gece burada olmaktan büyük memnuniyet duyuyorum ve bu vesileyle tıp etiğinin kimi ilkelerini sizlerle birlikte bir kez daha teyit etmek bana onur verecek.

Bu aynı zamanda bir görev; çünkü etik ilkelerimiz dünyanın herhangi bir yerinde saldırıya uğradığında bundan tüm tıp camiası yara almakta, sarsılmakta ve harekete geçmeye çağrılmaktadır.

Etik ilkelerimizden biri, hastalarımızın, başka bir deyişle toplumun sağlığını geliştirmek ve savunmaktır. "Halk Sağlığının" bir tanımı da budur ve hiç kuşkusuz temel önemdedir; çünkü yaraları ve hastalıkları tedavi etmek bir yanda dururken bu gibi durumların baştan önlenmesi hangi kademede olursa olsun elbette çok daha iyisidir.

Türk Tabipleri Birliği'nin çok yerinde olarak belirttiği gibi savaş Halk Sağlığına yönelik önemli bir tehdittir. Savaş, öldürür, tahrip eder, yoksullaştırır ve Dünya Tabipler Birliğinin Silahlı Çatışmalara İlişkin Açıklamasında net olarak belirtildiği gibi:

"Hekimler, silahlı çatışmaların başlatılması ya da sürdürülmesiyle ilgili kararlarında; siyasetçilerin, hükümetlerin ve güç sahibi başka kesimlerin, bu kararların sağlık dâhil çeşitli alanlarda yol açabileceği sonuçların farkında olmaları için çalışmalıdır. Savaş, kişilerin ve geniş toplum kesimlerinin sağlığına zarar verdiği gibi, sağlık tesisleri, konut, temiz su ve sanitasyon şebekeleri dâhil altyapı tesislerini de yıkıma uğratar. Savaş, bunların yanı sıra çevresel bozulmaya da yol açar. Kritik önem taşıyan altyapının bu şekilde tahribi sağlıkla ilgili olumsuz sonuçları da beraberinde getirir."

Dolayısıyla, Türk Tabipleri Birliği'nin savaşa ve barışa ilişkin açıklaması Tıp mesleğinin evrensel ilkeleriyle

tam bir uyum içindedir. Dünyanın neresinde olurlarsa olsunlar, bu tür gerçekleri teyit etmek hekim kuruluşlarının görevidir. Avrupalı doktorların çatı örgütü olarak biz de bu ilkeleri sahiplenen meslektaşlarımızı hiç kuşkusuz tüm enerjimiz ve kararlılığımızla destekliyoruz.

Avrupalı Doktorlar Dünya Tabipler Birliği'nde aktif olarak yer almaktadır; yapılan açıklamaları ve yönlendirici ilkeleri Avrupa'nın her yerindeki tüm meslektaşlar için geçerlilik taşıyan kurallar olarak onaylamaktadır.

Savunduğumuz ve iyi bir hekimlik için ihtiyacımız olan etik ilkelerimizden bir başkası da hastalarımıza, dolayısıyla topluma nasıl yaklaşacağımız, kendileri açısından tıbben neyin doğru ve yerinde olacağına karar verme özgürlüğümüzdür. Bizler konuşmakta, gereksinimi olanları tedavi etmekte, tedaviyi hastalarımızın ve bizim uygun gördüğümüz biçimde düzenlemekte, toplumun sağlığını geliştirecek değişiklikleri teşvik etmek ve desteklemekte özgür olmalıyız.

Tıp mesleği bağımsız ve özyönetime sahip olmalıdır; tıp insanlarla ilişki, karşılıklı güven ve bağımsızlık işidir. Bunlar, hangi nedenle olursa olsun güvence altına alınmadığında insanların sağlığı, aldıkları hizmetin kalitesi ve toplum ilkeleri de tehdit altında demektir. Bu, yüzyıllardır, hatta bin yıllardır ortada olan bir gerçektir ve tıp mesleğinin kararlı muhalefetine yol açmaksızın kimsenin bu ilkelere karşı durmasına izin verilemez.

Avrupa Doktorları Daimi Komitesi çatısı altında yer alan 1,5 milyon Avrupalı doktoru ve Başkanımız Prof. F.U. Montgomery'yi temsilen burada bulunmamın anlamı da budur.

Türk Tabipleri Birliği'nden meslektaşlarımızı bu zorlu zamanlarda destekliyoruz, yanlarında duruyoruz ve kendilerine elimizden gelen yardımı sağlamaya kararlıyız. Teşekkürler

Dr. Feride Aksu Tanık: TTB'nin 2012-2014 dönemi başkanı Prof. Dr Özdemir Aktan'ı konuşmasını yapmak üzere davet ediyorum.

Dr. A. Özdemir Aktan: Değeri başkanlar, değerli yönetim kurulu üyeleri, Dr. Kloiber, Dr. de Haller ve Türk Tabipleri Birliği'nin değerli üyeleri, dostları aktivistleri,

Burada sizinle birlikte olmaktan büyük onur, büyük gurur duyuyorum. Konuya şöyle başlamayı uygun

gördüm. Dünya Tabipler Birliği'nin Altmıncı Genel Kurulu'nda Urugay'da kabul edilen bu metinde Ulusal Tabip Odaları tarif ediliyor:

"Ulusal tabip odaları ülkelerinde hekimlerin temsilcisi olarak hareket etmek, kimi durumlarda bir sendika veya düzenleyici organ, ancak aynı zamanda bir meslek kuruluşu olarak hekimler adına diğer taraflarla görüşmeler yapmak üzere kurulan, halk sağlığı ve refahıyla ilgili tıp doktorlarının uzmanlık birikimini temsil eden kurumlardır." Bu görevimizden şüpheniz yok herhalde, değil mi? Aynen şöyle devam ediyor: "Bu kuruluşlar genellikle halk sağlığı alanında olmak üzere üyeleri adına kampanyalar başlatabilirler veya tanıtım, savunu çalışmaları yürütebilirler. Bu sözü edilen çalışmalar bunları muhalif politika olarak gören hükümetler tarafından her zaman hoş karşılanmayabilir." Devamı da var: "Dünya Tabipler Birliği bu tür tanıtım çalışmaları nedeniyle kimi hükümetlerin, kendilerinin belirledikleri temsilcileri yetkili organlara atayarak hekim kuruluşlarını susturmaya, verilecek mesajları kendilerinin hoş görebilecekleri mesajlara dönüştürmeye teşebbüs ettiklerinin farkındadır."

Elimde eğer yetki olsa, bu metni tüm hâkimlere ve tüm savcılara ezberletirim. Hatta elimde yetki olsa, okulda verilen cezalar gibi defterlerine yüz kere yazdırmak konusunda ısrarcı olurum. Elimizde böyle bir yetki olsa bunu hakikaten yapardım. Ancak tabii ki bu işe yarar mı diye de sorabilirsiniz. Çünkü anayasamızın 34. Maddesi silahsız ve saldırsız her türlü yürüyüş ve gösteri haktır ve bunun için izin alınmaz demekle birlikte Cumhurbaşkanımız çıkıp 8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü'nde yapılan coşkulu kutlamanın izinsiz olduğunu söyleyebiliyor. Ama biz doğru bildiklerimizi söylemeye devam edeceğiz, etmeliyiz. Çünkü Türk Tabipleri Birliği'ni zaten bu noktaya getiren ve şu saygın konumunu oluşturmuş da o tutumdur.

Şu anda aramızda bulunan Dr. Kloiber'in Türkiye'ye kaçınıcı gelişidir bilmiyorum ama, Dünya Tabipler Birliği'ni Türk Tabipleri Birliği'nin epeyce meşgul ettiği çok net olarak ortada. 2012 Şubat ayında Dünya Tabipler Birliği'nin dergisi olan World Medical Journal'da Otmar Kloiber'in yazdığı editoryal, "Yıla Zorlu Bir Başlangıç" başlığını kullanıyor, bu yazının içinde Türk Tabipleri Birliği'ne de yer vermiş ve yasa gereği Türk Tabipleri Birliği'nin elindeki Türkiye Cumhuriyeti hükümetinin hekim özerkliğini yok etme girişiminden bahsediyor. O, Dünya Tabipler Birliği ile yakın ilişkilerimizin başladığı noktaya denk geliyor.

O zaman sorun neydi? Türk Tabipleri Birliği'nin 6023

sayılı yasasında; tabipliğin kamu ve kişi yararına gelişmesini sağlamak diye bir yetki vardı ve Türk Tabipleri Birliği de bu yetkiyi kullanıyordu. Sağlıkta dönüşümün yeni olduğu zamanlarda, bunda kamu yararı yoktur noktasından yola çıkarak mahkemeye başvuruyor ve itirazlarımızı sürdürüyorduk ve açıkçası bundan da Türk Tabipleri Birliği ciddi bir hukuki kazanç elde etmekteydi. Ama tabii ki Türk Tabipleri Birliği'nin bu gücünü elinden almak için hükümet elinden geleni yaptı ve bir yasa maddeyle hem bu kamu yararına çalışma yetkisi elinden alındı, daha doğrusu alınmaya çalışıldı, hem de beraberinde bir Sağlık Meslekleri Kurulu oluşturularak meslekten men yetkisi verebilen bir kurul oluşturuldu. Bu açıkçası hem hekimleri sindirmeye hem de Türk Tabipleri Birliği'nin yetkilerini yok etmeye yönelik bir girişimdi.

İşte bu durumda Dünya Tabipleri Birliği'nin bize çok önemli bir katkısı oldu. O dönem Dünya Tabipleri Birliği başkanı olan José Luiz Gomes do Amaral ve Konsey başkanı Mukesh Haikerwal Türkiye'ye geldiler. Önce Ankara'da bir toplantı yapıldı. Daha sonra İstanbul'da basın kuruluşlarıyla birlikte bir toplantı daha yapıldı ve bu Yasa'nın çıkmaması konusunda desteklerini belirttiler. Orada José Luiz Gomes do Amaral Brezilya'dan İstanbul'a kadar gelmiş olduğu için; bu kadar yolu geldim, gelmişken bir gün de İstanbul'u gezeyim ne iyi olur, iyi güzel şehirmiş diye bir plan yaptı, ama sevgili başkan tabii Türkiye'ye gelirken plan yapılamayacağını tam bilemiyordu, çünkü o gün hakikaten tarihimiz açısından, Türk Tabipleri Birliği açısından çok önemli bir şey oldu ve Ersin Arslan o gün öldürüldü. Dolayısıyla ertesi gün değerli başkan İstanbul'u gezmek yerine on binlerce hekimle birlikte Ersin Arslan'ın öldürülüşünü protesto etti ve muhtemelen de hayatı boyunca bir daha göremeyeceği bir organizasyon ve tepki ile bizimle birlikte oldu. Ama bunun şu faydası oldu. Daha sonra Şubat 2013'te Anayasa Mahkemesi her iki maddeyi de iptal etti. Hem bu sürekli men yetkisi yeni oluşturulan kuruldaki kaldırıldı hem de TTB'nin kamu yararına görev yetkisi devam etti ve halen de devam ediyor. Her iki madde de Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edildi ve onun için de Dünya Tabipleri Birliği'ne ve bu konuda bize destek veren tüm kuruluşlara çok teşekkür ediyoruz. Onların desteği ve baskısı buna mutlaka çok büyük katkıda bulundu.

Ama o günden bugüne çok şey değişti. Açıkçası o günlerde hukuktan beklentilerimiz daha fazlaydı, daha rasyoneldi, geçen yıllar içinde hukuktan beklentilerimiz daha da azaldı. Ve tabii bu arada da Türk

Tabipleri Birliği'ne başka yoldan saldırılar da devam etti. Bunlardan birisi de Barış Akademisyenleri'nin yazmış olduğu metin oldu. Ben de bu arada bu barış isteyen metne imza atan birisi olarak fırsattan istifade bir Kanun Hükmünde Kararname ile üniversiteden ve kamu görevinden ihraç edildim, ama bu metni imzalayan 1128 akademisyenden bahsediyoruz. Bunlarla birlikte bir o kadar daha "biz de imzalıyoruz" diyen akademisyen söz konusu ve bir çok da hâlâ "biz de imzalamak isterdik" diyen insan var.

Burada tabii Türk Tabipleri Birliği'nin ayrı bir odak noktası olduğundan hiç şüphe yok. TTB yöneticisi olup da imza attıkları için dava açılan ve kamudan ihraç edilenler arasında Genel Sekreterimiz Feride Aksu Tanık da var. Eski başkanlarımızdan Gencay Gürsoy imza nedeni ile iki yılın üzerinde hapis cezası aldı. Eski Merkez Konseyi üyelerimiz Nilay Etiler ve Mehmet Zencir de dava açılan ve ihraç edilenler arasında. Eski başkanlarımızdan Raşit Tükel, ve İnsan hakları savunucusu ve TTB aktivisti Şebnem Korur Fincancı da listede. Ben buraya sadece Merkez Konseyi'nde görev alanları yazdım. Bunun dışında maalesef Merkez Konseyi'nde yer almayan, Tabip Odalarımızda görev alan, şimdiki İstanbul Tabip Odası başkanımızın da aralarında bulunduğu bir çok imzacı, bu metni imzalamış vaziyette ve gösteriyor ki Türk Tabipleri Birliği'ne saldırı bu yönde devam edecek.

İş tabii bununla bitmedi, maalesef daha da ileriye gidildi ve "savaş bir halk sağlığı sorunudur" dendiği için geçmiş dönem Konsey üyelerimiz günlerce göz altında tutuldular. Yarın da onların mahkemesinde hep birlikte olacağız. Hukuktan hâlâ bir şeyler bekliyoruz elbette.

Şu "savaş halk sağlığıdır sorunudur" cümlesi Türk Tabipleri Birliği'nin icat ettiği bir deyim de değil. Keşke bunu Türk Tabipleri Birliği icat etmiş olsaydı. Yani iyi bir şey olurdu. Yıllardan beri söylenen, yıllardan beri bilinen bir şey. Şimdi Türkiye'de suç oldu. British Medical Journal'da çıkan bir makalede "savaş bir halk sağlığı sorunu mudur değil midir?" tartışmıyor. Bu tartışılacak bir şey değil çünkü, bu tartışılmaz. Bu makale "biz elimizdeki verilerle bunu yeterince ölçemiyoruz, aslında savaşın verdiği hasar tahmin edilenden çok daha fazla"yı tartışıyor. "Bizim bunları ölçecek daha başka yöntemlere ihtiyacımız var"ı tartışıyor. Yoksa dünyanın hiçbir yerinde savaş bir halk sağlığı sorunu mudur değil midir diye bir tartışma yok.

Ama biliyoruz ki Türk Tabipleri Birliği şimdiki saygın konumunu hep doğruyu yapmakla bulmuştur.

Konuşmaya girerken de sayın moderatörümüz Nusret Fişek'ten bahsetti. İdama karşı çıktığı için, idamda doktorun rolü olamayacağını savunduğu için yargılandı, ama doğru her zaman tektir ve doğru her zaman doğru yolunu bulacaktır. Maa-lesef bir bedel ödeniyor mu, ödeniyor. Ama emnim ki bir gün tekrar doğrular bulunacak ve Türk Tabipleri Birliği'nin daha önce olduğu gibi haklılığı ortaya çıkacak. Türk Tabipleri Birliği'nin analizleri, öngörülleri her zaman doğru çıkmıştır. Burada da zaten tartışacak bir nokta yok. Eminim ki Türkiye'de hiçbir kimse, hiçbir politikacı "savaş halk sağlığı sorunu değildir" diyemez, demeyecektir, ama bunu yüksek sesle söyleyebilecek bir Türkiye'yi hep beraber özlemle bekliyoruz.

Çok teşekkür ederim.

Dr. Feride Aksu Tanık: Konuşmacılarımıza geldiklerinde konuşma süreleriyle ilgili nasıl bir düzenleme yapalım diye sorduğumda, tümü de salonu dinlemek isteriz, tartışmak bizim için çok değerli olacaktır, salonun katkılarını duymak isteriz dediler. Söz sizlerin; kendinizi tanıtmınızı, katkı sunacaksınız öz bir şekilde söylemenizi, soru yöneltecekseniz hangi konuşmacımıza soruyu yönelttiğinizi belirtirseniz çok sevinirim. Evet, söz salonun.

Dr. Vedat Bulut (Ankara): Ankara Tabip Odası olarak teşekkür ediyoruz. Şunu söylememiz gerekir: 12 Eylül 1980'den bu yana meslek örgütleri ve sendikaların üzerinde baskılar var ve bu bir sürecin devamı. Yani meslek örgütleri ve sendikalar sussun, ama neoliberal kapitalist sistem devam edebilsin. Bu açıdan biz Ankara Tabip Odası olarak diğer tabip odalarıyla birlikte Türk Tabipleri Birliği ile beraber dayanışma içinde olacağımızı deklare ettik ve mahkeme salonunda taraf olacağız. Umarım mahkeme de iyi bir karar verecektir ki beraat verecek büyük olasılıkla.

Dr. Naci İšoğlu (Antalya): Ben sayın Kloiber'e soru yöneltmek istiyorum. Bizim ülkemizden yazık ki çok olumsuz örneklerle dünyada birçok birinciliğimiz var. Sayın Kloiber, hekimlerin "savaş bir halk sağlığı sorunudur" dedikleri için yargılandıkları başka bir ülke var mıdır, bu konuda bize bir bilgi verebilir misiniz? Teşekkür ederim.

Dr. Otmar Kloiber: Bugün için dünyanın başta bir yerinde buradakine benzer yargı işlemlerinin olup olmadığına dair bir bilgim yok. Ancak, son derece otoriter yönetimler altında başka ülkeler de olduğunu

söyleyebilirim. Benzer açıklamalar yapılmış olsaydı muhtemelen o ülkelerde de benzer sonuçlar ortaya çıkardı. Yine de belirtmem gerekirse tıp standartlarını, tıp etiğini ve mesleğimizin kurallarını gözetme konusunda geçmişten bu yana hep cesur davrandınız. İtiraf etmeliyim ki sizin durumunuzda olsaydım bu kadar cesur davranabileceğimden emin değilim. Mesleki açıdan, etik açıdan doğru olduğuna inandığınız şeyleri söylediğinizde kovuşturmayla karşılaşabiliyorsunuz. Bu tıp mesleği ve bu mesleğin öncülleri olarak sizler üzerinde çok güçlü bir baskı oluşturmaktadır. Bu tür bir baskı çoğu durumda sizinki gibi bir açıklama yapmayı kısıtlayacaktır.

Dr. Taner Gören (İstanbul): Ben de çok teşekkür ediyorum. Gerçekten çok etkilendim. Çok kapsamlı ve mevcut durumu çok iyi irdelleyen konuşmalar dinledim. Çok teşekkür ediyorum. Adım Taner Gören. Kardiyoloji profesörüyüm. Ülkemin güneydoğusunda 2015-2016 yılları içerisinde, yaklaşık bir yıla yakın zaman içerisinde 2000 kişinin ölümüne yol açan olayları gözlemlerken, izlerken bir şey yapamamanın, çaresizliğin verdiği bir duygu durumunu yaşarken bir şeye yararlı olabileceğini düşündüğüm bir imza metni önüme geldi ve o metne imza attım. Ve aslında kendimi son derece haklı hissettiğim bir duygu durumu içerisindeydim. Türk Tabipleri Birliği dışında hiçbir örgüte mensup değilim, terörle hiçbir alakam yok, ama öyle bir ortam var ki ülkede, ne yazık ki, terör örgütüne destek çıkma suçlamasıyla on beş ay hapis cezasıyla cezalandırıldım. Geçen dönem Merkez Konseyi'nin on bir üyesinden ve yarın yargılanacak olanlardan birisiyim. Ben tabii ki bu destek için teşekkür etmek istiyorum, burada olmanız bizim için çok önemli. Şunu sormak istiyorum. "Savaş bir halk sağlığı sorunudur" açıklaması nedeniyle doktorların suçlandığı başka bir ülke olmadığı anlaşılıyor, ama bir gerçek var ki dünyanın bir çok yerinde savaş var şu an. Özellikle Ortadoğu'da, Suriye'de inanılmaz bir savaş var ve burada insanlar çok kötü durumda, hekimler çok kötü durumda ve daha bir çok yerde savaş var ve belli ki bu savaşı çıkartanlar bunlarla yetinmeyip şimdi Yeni Zelanda'da bir şekilde yönettikleri saldırılarla başka savaş odaklarını yaratmak istiyorlar. Yani demek istediğim şu: Bu güzelim dünyada geleceğimizi tehdit eden çok önemli bir sorun aslında savaş. Dünya Tabipleri Birliği ve Avrupa Hekimler Daimi Komitesi olarak, savaş önemli bir gündem maddesi olarak önlerinde duruyor mu ve bu konuda bütün dünyaya seslenecek bir takım çalışmalar yapmayı düşünüyorlar mı diye iki sayın konuşmacıya da sormak istiyorum.

Dr. Jacques de Haller: Soru için teşekkürler. Sanırım bu soruya muhtemelen Otmar Kloiber de yanıt verecektir. Bana göre ise etik bir bütündür. Başka bir deyişle etiği küçük parçalar büyük parçalar diye bölümlere ayıramazsınız. Görebildiğim kadarıyla sizin buradaki durumunuz gerçekten özellikle dramatik. Meslektaşımın da söylediği gibi durumu tam tamına sizinki gibi olan başka bir ülke bilmiyorum. Ancak, Avrupa'nın her yerinde doktorlar vardır ve sizi bu kadar inançlı biçimde desteklememizin nedeni de budur. Avrupa'nın neresinde olursa olsun doktorlar başka ülkelerdeki etiğin ve küçük sorunların bile farkında olmalıdır. Bu konular ve sorunlar mültecilerle ilgili olabilir; tıbbi mahremiyetle ilgili olabilir; işkence, zorla besleme gibi konularla vb. ilgili olabilir. Etik bir bütündür ve bu anlamda bölünemez. Sizleri tam olarak desteklememizin gerekçesi de tıp mesleğine özgü kimliğin bu tür konuların savunulmasını gerektirmesidir.

Dr. Otmar Kloiber: Bugün geçmiştekine göre savaşların azaldığı bir dönemde yaşayıp yaşamadığımızdan pek emin değilim. Aslında tarih bize bugün görece barışçı bir dönem yaşamakta olduğumuzu söylüyor. Dolayısıyla savaşlara daha az tanık oluyoruz. Ancak, bugün bu savaşlar konusunda çok daha fazla düşünmekteyiz; çünkü bunlar hakkında daha fazla bilgi sahibiyiz. Öyle sanıyorum ki bundan yüz yıl kadar önce bir tabip kuruluşu, savaşı halk sağlığına yönelik bir tehdit olarak görmezdi. Savaşlar vardır derdi ve bunu bir veri olarak ele alırdı. Ancak, bu durum değişmiştir. Doktorlar, akademisyenler, sivil kişiler olarak barış içinde yaşamak, sorunlarımızı barışçı yollardan ve onurlu biçimde çözmek istiyoruz. Sanırım mesleğimizin özelliği nedeniyle etik olarak bu konuda çok duyarlıyız ve bu duyarlılığı ilk dile getirenler arasındayız. Çünkü sorunları ilk görenler arasındayız. Savaş alanlarında yaralıları ilk görenler bizleriz. Yoksullaşmayı da bizler görüyoruz, savaşları izleyen salgın hastalıklara tanıklık ediyoruz. Savaşın kıtlığı da beraberinde getirdiğini görüyoruz. Yalnızca Suriye'de değil, bu tür durumlara savaşların çoğunda tanık oluyoruz. Örneğin bugün Afrika'da sürmekte olan savaşlara, daha önce Avrupa'da yaşananlara bakabiliriz. Bugün doktorlar olarak kanıtlara ve sonuçlara daha fazla odaklanma eğilimindeyiz. Sanıyorum, meslek olarak bu konuda net açıklamalar yapma açısından toplumun diğer kesimlerinden daha ilerideyiz. Bugün sizin ülkenizde başka pek çok meslek kuruluşunun da "sakıncalı" sayılan açıklamalar yaptığını biliyorum. Ayrıca, gazetecilerinizle de gurur duyabilirsiniz; çok şey yapmışlar ve bu nedenle işlerini yitirmişlerdir. Yine, aralarından pek çoğu bu yüzden

işlerinden olan avukatlarınızla da gurur duyabilirsiniz. Sanıyorum bu sizin ülkenize özgü bir durum; direnen, "savaşın ne getireceğiyle, özgürlüklerin kaybedilmesinin ne anlama geleceğiyle ilgilenmiyorum" diyen ana akıma katılmayan çok sayıda insan var. Sizin ülkenizde böyle... Sanıyorum bu durum ciddi bir sempati yarattı üyelerimiz arasında ve önemli bir saygı duygusunun oluşmasını beraberinde getirdi. Avrupa Birliği kapsamındaki üyelerde de aynı durum olduğunu düşünüyorum; çünkü ortada ciddi bir kararlılık ve cesaret gerektiren bir durum var. Bu da hepinizin gurur duyması gereken bir durum; sizin yanınız sıra işlerin olurlu bırakılmasına, barıştan ve özgürlüklerden vaz geçilmesine direnen çok kişi için de aynı şey söz konusu.

Dr. Sinan Adıyaman: Çok teşekkür ediyorum tekrar sayın konuşmacılara. Türkiye'de şöyle bir durum var. Kırk elli kadar asistan uzmanlık eğitimi yaparken herhangi bir objektif delil olmadan, herhangi bir adli yargılama olmadan ihraç edildiler. Yani devlet hizmetinden atıldılar. Ve bunlar şu anda eğitim hakları ellerinden alınmış durumda. Bazıları mahkemeyi kazanmalarına rağmen görevlerine tekrar başlatılmadılar, yani şu anda ciddi bir hukuki problem var. Ben bir şey sormak istiyorum, burası uygun mudur değil midir bilemiyorum ama bu arkadaşlarımızın eğitimlerine, yani uzmanlık eğitimlerine devam etmeleri için Dünya Tabipler Birliği'nin yol açıcı bir önerileri olabilir mi? Teşekkür ederim.

Dr. Otmar Kloiber: Sanırım araştırma kurumlarında hekim olarak araştırma görevlisi konumunda olan kişilerden söz ediyoruz. Bizce insanların buldukları konumlardaki görevlerine son verilmesi ancak mesleki görevlerin ve etik kuralların ihlaliyle mümkün olabilecek bir şeydir. Kuşkusuz, bir ihraç işlemi için ilgili kişinin ciddi bir kural ihlali gerçekleştirmiş olması gerekir. Öbür türlü alınabilecek başka önlemler de vardır. Ayrıca, bu tür işlemlerin arkasında hiçbir zaman siyasal gerekçelerin yer almaması gerekir. Kuşkusuz, işlenen bir suç nedeniyle de işten çıkarma olabilir; ancak bunun için önce fiilin ilgili yasada suç olarak tanımlanması ve ne tür bir suç kapsamına girdiğinin belirtilmesi gerekir. İkincisi, bu işlerin idare değil yargı tarafından yürütülmesi gerekir. Elbette kimi durumlarda şüphe altındaki insanlar olabilir ve kamu güvenliğine tehdit oluşturmama açısından bu kişilerin hemen gözetim altına alınması gerekebilir. Ne var ki bunlar kuşkusuz bizim burada ele aldığımız konu kapsamında yer alan durumlar değil. Burada ele aldığımız konu insanların siyasal nedenlerle görevlerinden uzaklaştırılmaları ve bu da bizim açımızdan kesinlikle kabul edilebilir bir tasarruf değil.

Dr. Deniz Erdoğan (Ankara): Siz Dünya Tabiplerinin önemli temsilcileri olarak Türk Tabipleri Birliği'nin bu sıkıntılı döneminde destek için geldiniz. Çok teşekkür ederiz, çok kıymetli. Ben, bir ülkede tabip odalarına bunca baskı olduğunda sizin ziyaretiniz, destek mesajlarınız ya da makaleleriniz dışında hükümetleri etkileyecek tarzda bir yaptırımınız oluyor mu? Örneğin Avrupa Hekimler Daimi Temsilcisi, Avrupa Konseyi'ne bilgi veriyor mu, bunu sormak istedim. Teşekkür ederim.

Dr. Jacques de Haller: Evet kesinlikle bilgi veriyoruz. Çünkü, etiğin tıbbın temelini oluşturduğunun net olarak kabulü bizim için önemli. Bu vazgeçilmez bir husustur ve bir nedeni budur. Bir başka neden ise tıp pratiğinin toplumun içinde gerçekleşiyor olmasıdır. Tıp ile toplumu birbirinden ayıramazsınız. Dolayısıyla toplumun tıbbın ve doktorların yerini ve rolünü anlaması ve buna değer vermesi bizim açımızdan önem taşır. Bu durumda Avrupa Komisyonu ile yoğun iletişimimiz oluyor. Yarınki mahkemede onlar da temsil edilecekler, örneğin benim kendi ülkem İsviçre de. Burada olmanızdan büyük mutluluk duyuyorum (İsviçre Büyükelçiliği temsilcisine hitap ederek); ama yarın mahkeme salonunda başkaları da olacak: Danimarka'dan, İngiltere'den, Hollanda'dan ve muhtemelen diğer Avrupa ülkelerinden. Bu kişiler ülkelerinin diplomatik temsilcileridir. Onlarla temas ediyoruz ve bunu çok önemsiyoruz, bu gibi konularda toplumun tümünün basıncı gerçekten önemlidir; çünkü az önce söylediğim gibi tıp toplumdan soyutlanamaz. Ve karşılaştığınız sorunlar da, örneğin tıp alanındaki sorunlar da toplumdaki bir sorunun semptomudur. Sonuçta bu ikisi benim için bir bütündür ve biz de bu ikisini birbirinden ayrı tutup öyle davranmıyoruz.

Dr. Eriş Bilaloğlu (Ankara): Teşekkür ediyorum. Biraz önce konuşmalarınızda bizle dayanışma duygusunu güçlendirici, çok hoş, hem kişi hem de hekimler olarak, Türk Tabipleri Birliği olarak mutlu eden cümleler kurdunuz ve dediniz ki sizin aldığınız bu tutumu takdir ediyoruz, doğrusu biz yapar mıydık çok da emin değiliz. Doğrusu biz Türkiye'deki hekimler olarak hükümetten, hükümetin yapabileceklerinden çekinmiyor değiliz. Hatta korkuyoruz da denebilir bence. Ama daha fazla korktuğumuz bir şey var: Savaş. Savaşta çok daha fazla korkuyoruz ve onun yıkıcılığına bu topraklarda uzun süredir de çatışmalarla tanıştığımız için bu korkumuz çok üst düzeyde. Merkez Konseyi'ndeki yargılanan arkadaşlarımız bu tutumlarını alırken, doğrusu hükümete karşı bir tutum olsun diye, doğrudan ona karşı bir tutum olsun diye almadılar.

Sadece yerel hedeflerle sınırlı bir tutum da değildi. Ama hükümet kendi üstüne doğrudan aldı ve bu mesajla bizim beklentimize denk düşmeyen, mesajı aldığını gösterdi ama beklentimizin tam tersi bir tutum göstermiş oldu, gözaltıyla sonuçlandırdı. Umudumuz, arzumuz, uzun olmayan bir zaman diliminde beklentimize uygun bir tutum olması. Bu, hem yargılamanın olumlu sonuçlanması hem de savaş dili, şiddet dili içeren tutumlardan vazgeçilmesi. Ama demin söyledim, arkadaşlarımızın açıklaması sadece yerel bir odağa ve iktidara yönelik değil de aslında tüm dünyaya yönelik bir mesaj içeriyordu. Acaba dünyadaki diğer odaklar, hegemonik odaklar da Türk Tabipleri Birliği'nin bu mütevazı mesajını aldılar mı, doğrusu çok emin değiliz. Bu nedenle biz savaşların hâlâ çok yıkıcı olduğunu ve geçmişe göre çok daha fazla sivil ölümlerine yol açtığını da kanıtı dayalı olarak biliyoruz. O nedenle Dünya Tabipler Birliği'nin, Avrupa Hekimler Daimi Komitesi'nin elinden geleni yaptığından hiç kuşumuz yok. Ama hep birlikte bunu daha da arttıran-çünkü dünya giderek liderlerde odaklanan daha şiddetçi, daha savaşçı bir dile doğru yöneliyor-bu endişeyi eğer paylaşıyorsak önümüzdeki günler, aylar, yıllar içerisinde dünya ölçeğinde, sizlerin liderliğinde savaşa karşı tutumu yükselten ve bütün hükümetlerin, odakların, hegemonik odakların bu mesajı alıp doğru tutumları göstermeleri için bir çabaya girmemiz gerekir diye düşünüyorum. Teşekkür ederim.

Dr. Şevkat Bahar Özvarış (Ankara): Ankara Tabip Odası üyesi ve Hacettepe Üniversitesi Halk Sağlığı Ana Bilim Dalı öğretim üyesiyim. Şimdi, etik değerler içerisinde değerlendirildi savaşa karşı çıkma meselesi, ancak biz öğrencilerimize ders anlatırken, salonda halk sağlıkçılar da var, 1985 Dünya Sağlık Örgütü'nün belgelerine de giren sağlığın ön koşulları tanımlamasını kullanırız. Bunların en başında barış tanımlanır. Bu olaydan çok önce de, sağlığı konuşmadan önce, sağlığın tanımını yaparken, sağlığın belirleyicilerini ve sağlığın önkoşullarını sayarken biz her zaman barışı söylüyorduk. Ve öğrencilerimiz, tıp öğrencileri, barışın yoksulluk gibi önkoşul olduğunu, eğitim gibi, sağlıklı bir ekosistem gibi önkoşul olduğunu öğrenirler. Bunların önkoşul olduğu Dünya Sağlık Örgütü'nün belgelerinde var. Yani bunlar da kullanılabilir daha sonraki karşı çıkışlarda, bunu eklemek istedim. Bundan sonra da anlatmaya devam edeceğiz. Yani barış sağlığın bir ön koşuludur zaten. Sağlığı konuşabilmemiz için gerekli olan koşullardan birisidir diye sürekli bahsettiğimiz, konuştuğumuz konudur. Ben Eriş'e katılıyorum. Türk Tabipleri Birliği'nin bu çıkışı, tersten söylemiş oldu ama başka nedenlerle tepkiye neden oldu, Türk Tabipleri Birliği için de fırsat

kollanıyordu galiba. Yarın da umuyoruz karar doğru çıkar, kimse savaşın bir halk sağlığı sorunu olmadığını herhalde savunamaz. Bu bir gerçeklik değil bir kere. Yarın sürecin arkadaşlarımızın ve Türk Tabipler Birliği'nin lehine sonuçlanmasını umuyoruz. Ben bunu eklemek istedim. Teşekkür ederim.

Dr. İncilay Erdoğan (İstanbul): Merhabalar. Öncelikle bugün burada olmanız bizim için çok anlamlı, çünkü sadece Türkiye'deki hekimler adına değil, aslında bugün binlerce yıldır oluşmuş mesleki ilkelerimiz ve varlık nedenimiz için de buradayız ve bu bizi çok güçlendiriyor. Dr. de Haller ve Dr. Kloiber, tekrar teşekkür ediyoruz ikinize de katıldığınız için. Ben de İstanbul Tabip Odası'ndayım. Daha önce yönetim kurulu üyeliği de yaptım. Ama bundan öte, bu ülkenin birçok zor zamanlarında bu toplumla birlikte onların yanında sağlıkçı kimliğimle bulundum. Örneğin en son bizler Kürt illerinde sokağa çıkma yasakları varken, bir çok sivil insan öldürüldüğünde, Türk Tabipler Birliği ve Sağlık ve Sosyal Hizmet Emekçileri Sendikası gönüllüleri olarak bir ekip kurduk ve oraya, bodrum katlarında yaşam savaşı veren insanlara yetişmek için ambulansla gönüllü gittik ve engellendik. Biz oraya yaşam koridoru açmaya gitmiştik ve engellendik, daha sonra da yargılandık. Ama gururluyuz ve mutluyuz ki bu davada bizim mesleğimizin ilkeleri kazandı. Sağlık hizmeti vermenin suç olmadığını orada tekrar yasalar karşısında da tekrar kanıtlamanın, tabii ki bir meslek örgütü olarak gururunu yaşıyoruz. Çünkü bizler birey olarak değil, meslek örgütümüz olarak oradaydık ve bu cesaretle o yola çıkmıştık zaten. Bu ayrıntıyı da veriyorum, bu aslında bugün bizim bu topraklarda yaşadığımız zorlukları gösteriyor. Bizler sağlıkçılar olarak birçok sorumlulukla bir aradayız. Ama dünyada gittikçe savaşların yoğunlaştığı, çok yönlü ve farklı yöntemlerle ve sağlıkçıların hedef alındığı bir dünyada yaşıyoruz. Yemen'den Suriye'ye, Ortadoğu'da Filistin'e ve ülkemizde sağlıkçıların direkt çatışma ve savaş ortamında öldürüldüğünü biliyoruz, hedef alındığını biliyoruz. Aslında bu kadar acımasız, bu kadar zor zamanlardan geçiyoruz. Ve bir sorumluluğumuz da tüm dünyadaki sağlıkçılara, özellikle hekimlere bizim mesleki etik ilkelerimizi ve bu tutum bildiregelerimizi mutlak surette tekrar yaygınlaştırmak, gündem yapmak ve bunun yanında başka türlü kendimizi ifade etme aklını ortaklaştırmak zorundayız. Çünkü bu dünya bizim ve hiçbirimiz bunun dışında değiliz, geleceğimizi güzelleştirmenin, barışı sağlamanın, hepimizin sorumluluğu olduğunu düşünüyorum. Bizim de mesleki etik ilkelerimiz sınır tanımıyor, bölünmüş bir örgütlülük olduğuna

inanmıyorum, hepimiz aynı çatı altındayız. O nedenle bu konuda başka mücadele hatları üretmeye ihtiyaç olduğunu düşünüyorum. Ve tekrar katıldığınız için çok teşekkür ediyoruz.

Dr. Otmar Kloiber: Kısaca, son söylediğimize yanıt vereyim. Uzun yıllardır Dünya Tabipler Birliği olarak tıbbi ve hekimliği barışa giden bir köprü ya da araç olarak ortaya koymaya çalışıyoruz. Doğu Akdeniz'de tıp ve insan hakları kuruluşlarıyla birlikte gerçekleştirdiğimiz bir kampanyada öncülüğü Dr. Metin Bakkalcı yaptı. Buradaki amacımız söz konusu kuruluşları bir araya getirerek sağlığın ve sağlık hizmetlerinin her zaman barışa doğru atılmış bir adım olacağı noktasına odaklanmaktı. Bu gerekliydi, çünkü şiddetin tırmanışını yavaşlatabilirsiniz, barışın hüküm sürdüğü ve sağlık hizmetlerinin verilebildiği mekânlar yaratabilirsiniz.

2011 yılından sonra ise Uluslararası Kızılhaç Federasyonu ile "Sağlık Hizmetleri Tehlikede" etkinliğini başlattık. Burada özel olarak ele alınan konu sağlık tesislerine, sahada görev yapan sağlıkçılara, doktorlara, hemşirelere yönelik olarak giderek artan saldırılardı. Bu durum ne yazık ki bir gerçektir, gözlemlediğimiz bir durumdur ve saldırılar giderek artmakta, şiddeti ağırlaşmaktadır. Bu duruma, ilgili ülkelerdeki farklı taraflarla görüşerek karşı çıkmaya çalışıyoruz.

Ülkeler arasındaki savaşlar söz konusu olduğunda sağlık tesislerinin ve doktorların nasıl korunacağına ilişkin olarak ortada bir Uluslararası İnsani Hukuk vardır. Ne var ki iç çatışmaların pek çoğunda bu hukuk uygulanmamaktadır. Çünkü ortada resmen ilan edilmiş savaş yoktur ve ne yazık ki bu nedenle söz konusu hukukun bu durumlarda geçerlilik taşıyacağı düşünülmektedir. Bizce bu bir yanıştır.

Yanıştır, çünkü bizim tıp etiğimiz bu tür çatışmalarda sona ermez, geçerliliğini bu tür durumlarda da korur. Başka bir deyişle, tıbbi açıdan tarafsızlığımızı korumamız, kimin hangi tarafta yer aldığına bakmaksızın ihtiyacı olan herkese sağlık hizmeti vermemiz gerekir ve bu her durum ve koşul için geçerlilik taşımalıdır.

Ayrıca bu söylenen hiçbir şekilde terörizmin ve şiddetin desteklenmesi anlamına gelmez, tersine, yapılan iş barışın desteklenmesidir.

Dr. Hafize Öztürk (Antalya): Ben de sayın konuklarımıza hoşgeldiniz diyorum, teşekkür ediyorum desteklerinden dolayı, bu zorlu dönemde Türk Tabipleri Birliği'nin yanında oldukları için. Ben tıp etiği

uzmaniyım. Aynı zamanda "bu suça ortak olmaya çağız" adlı bildiriye imza attığı için akademiden ihraç edilen bir akademisyenim. Çok güzel şeyler söylendi burada. Hekimlerin mesleki etik değerlerinin barışın yanında olmak, savaşa karşı olmak biçiminde konumlanması gerektiği üzerine çok söz edildi. Türk Tabipleri Birliği de konuyla ilgili tutumu nedeniyle gösterdiği cesareten ötürü kutlandı. O da çok sevindirici bir şey elbette. Ama hekimlik, meslek etik değerlerinin evrensel olduğu bir mesleki uygulama. Dolayısıyla yerelde savaşın olduğu bölgelere yakın yerlerde çıkan sesler, barış için çıkan sesler, savaşa karşı hekimler tarafından yükseltelen sesler yeterli olmayabiliyor. Hekimlerin hepsi belki mesleki etik değerlerin dünyanın her tarafında farkındalar, daha doğrusu savaşın bir halk sağlığı sorunu olduğu konusunu tartışma götürmez biçimde kabul ediyorlar. Fakat bunun evrensel anlamda yüksek bir sese dönüştürülmesi ancak barışa giden yolda köprü olmamızı sağlayabilir. Dolayısıyla Türk Tabipler Birliği'nin bir aktivisti olarak, yerelde çıkan sorunlar konusunda hep desteğini sunan, tutum belgeleriyle dünyaya sesini duyuran Dünya Tabipler Birliği'nin, Avrupa Hekimler Daimi Komitesi başta olmak üzere bölgesel hekim birliklerinin, önümüzdeki dönem gündemini gerçekten evrensel bir savaşa karşı ses çıkartmak biçiminde belirlemesini beklerim ben. Yanımızda olduğunuz için yeniden teşekkür ediyoruz, ama başka türlü küresel aktörlerin sürekli savaşı kışkırttığı bir ortamda barış sesinin cılız kalmasına engel olamayız diye düşünüyorum. Teşekkürler tekrar.

Dr. Naci İşoğlu (Antalya): Baskıcı rejimlerin elinde bulundurduğu çok güçlü silahlar var. Bu silahların bir tanesi de özellikle düşünce özgürlüğüne yöneltilen silahlar. Bunu belki de tıbbi anlamda bir sanal virüs olarak da adlandırabiliriz. Adına oto-korku ya da otosansür dediğimiz bir virüs ki oldukça, beklenilenden de hızlı yayılan bir virüs bu. Ülkemizde özellikle toplumun içerisinde ve hekimlik kitlesinde de ne yazık ki ciddi anlamda etkisini gösterdiğini söyleyebiliriz. Tabii ki böylesine bir ortamda hekimlik meslek etiğinden, hekimlik ilkelerinden bahsediyoruz ama büyük bir çoğunluğun böylesine bir açıklama karşısında bile böyle bir saldırıya uğradığı anda hekimlik meslek etiği ve ilkelerinden bahsetmek mümkün mü diye sormak istiyorum. Yani böyle bir baskı ortamında, sürekli bahsettiğimiz hekimlik meslek ilkelerinin yerine getirilmesi ciddi anlamda zorlaştı, çok doğal bir açıklama dahi ne yazık ki bu anlamdaki bir virüsün yayılması için kullanıldı. Yani bugün Türk Tabipler Birliği'ne yönelik "savaş bir halk sağlığı sorunu"dur"

açıklamasına yönelik müdahalesi, bu bahsetmiş olduğum korkunun yayılmasını hedefleyen bir şey gibi gözüküyor.

Dr. Jacques de Haller: Sorunuzu önemli buluyorum ve bu sorunun toplum ve diğer konularla ilgili sorulara dayandığını düşünüyorum. Sizin durumunuz bence gerçekten özel; çünkü daha önce de değindiğim gibi dramatik bir yan taşıyor ve hükümet de sizin sahip olduğunuz konulara özellikle ve şiddetli biçimde saldırıyor. Ancak kanımca burada olup biten her şey açısından asıl önemli husus gerçekte tıp etiğidir. Savaş ve barış kuşkusuz çarpıcı bir unsur, ama her yerde riskin farkında olmamız gerekir. Bu da tam tamına daha önce verdiğim yanıtla örtüşüyor: Tüm ülkelerde tıp etiği, halk sağlığı ve bunlara siyasetin müdahalesi konusunda çok titiz olmamız gerekiyor. Sizin sorunuz savaş ve barış açısından kuşkusuz devasa bir sorun. Yine de tıp etiğine ilişkin daha küçük ölçekteki saldırılar da her yerde izlenmelidir. Bu, şahsım söz konusu olduğunda Avrupa, Otmar Kloiber söz konusu olduğunda ise tüm dünya ölçeğinde kendine özgü bir mücadeledir. Mesleki çalışmalarımızda inandırıcılığımızı koruyabilmek için her gün sürdürmemiz gereken bir mücadeledir. Sizlerinse kendi ölçeğinizde yaptıklarınızın tamamen doğru olduğunu ve bunları tereddütsüz biçimde desteklediğimizi söyleyebilirim. Bu arada daha küçük çaplı sorunlar Avrupa'nın her yerinde baş gösterebilmektedir ve bunu sizler de biliyorsunuz. Otoriter hükümetlerin pek çok ülkede bir sorun olmaya başlamasını kastediyorum. Dolayısıyla sizin Türkiye'de bu sorunla bir buçuk yıl önce yüz yüze gelmenizin özel bir yeri vardır. Gerçi her yerde görülen bir sorun değildir, ama dikkatli olmamız, etik değerlerimizi kararlı biçimde savunmamız gerekmektedir.

Dr. Feride Aksu Tanık: Tüm konuşmacılara değerli katkıları için TTB adına çok teşekkür ederim